

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klas z podstawowym zakresem nauczania przedmiotu

Na ocenę śródroczną i końcową składa się systematyczna praca ucznia i oceny częściowe uzyskiwane w trakcie okresu i całego roku. Oceny można uzyskać z pisemnych prac klasowych, pisemnych zadań domowych, sprawdzianów, kartkówek, notatek, referatów, za przygotowanie do lekcji, pracę na zajęciach, zadania dodatkowe, odpowiedź ustną, zadania – projekty. Ocenę można także otrzymać za udział w olimpiadach, konkursach, projektach itp.

Sposób organizowania sprawdzianów oraz tryb oddawania prac pisemnych jest zgodny z Wewnątrzszkolnymi Zasadami Oceniania.

Uczeń jest zobowiązany do zapoznania się z tekstem omawianego na lekcji dzieła literackiego i posiadania na lekcji egzemplarza utworu oraz do posiadania wymaganego podręcznika, a także prowadzenia zeszytu przedmiotowego.

WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI KONIECZNE

Na ocenę **dopuszczającą** uczeń potrafi:

- przyporządkować tytuły i głównych bohaterów autorom utworów literackich wskazanych w podstawie programowej;
- określić ramy chronologiczne omawianych epok;
- wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich;
- wskazać cechy postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki;
- czytać ze zrozumieniem;
- posługiwać się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami;
- streścić główne wątki i podać tematy utworów z listy lektur obowiązkowych;
- scharakteryzować bohaterów literackich;
- przekazywać efekty swej pracy na lekcjach w komunikatywny sposób.

Ponadto uczeń:

- nadrobił przynajmniej część zaległości wynikających z nieobecności na lekcjach lub sprawdzianach;
- oddał przynajmniej niektóre obowiązkowe prace pisemne;
- wykonywał przynajmniej częściowo zadania domowe;
- starał się prowadzić zeszyt przedmiotowy;
- przynajmniej sporadycznie brał udział w lekcji.

Teksty kultury:

1. Teksty poznawane w całości (nie mniej niż 13 pozycji książkowych odpowiednio w trzyletnim bądź czteroletnim okresie nauczania oraz wybrane przez nauczyciela teksty o mniejszej objętości, przy czym **nie można pominąć autorów i utworów oznaczonych gwiazdką**):

Biblia (wybrane psalmy, fragmenty: *Pieśni nad Pieśniami*, *Księgi Hioba*, *Apokalipsy św. Jana*);

Sofokles *Antygona* lub *Król Edyp* (wersja literacka lub spektakl teatralny);

**Bogurodzica*; *Lament świętokrzyski*;

*Jan Kochanowski – wybrane pieśni, treny (inne niż w gimnazjum) i psalm;

Mikołaj Sęp Szarzyński – wybrane sonety;

William Szekspir *Makbet* lub *Hamlet*;

Adam Mickiewicz – wybrane sonety i inne wiersze (w tym *Romantyczność*), **Dziadów część III*, **Pan Tadeusz*;
 Juliusz Słowacki – wybrane wiersze;
 Cyprian Norwid – wybrane wiersze;
 Bolesław Prus **Lalka*;
 Fiodor Dostojewski – wybrany utwór, np. *Zbrodnia i kara*, *Łagodna*;
 Joseph Conrad *Jądro ciemności*;
 Jan Kasprowicz, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff – wybrane wiersze;
 Stanisław Wyspiański **Wesele*;
 Władysław Stanisław Reymont *Chłopi* (tom I – *Jesień*);
 Stefan Żeromski – wybrany utwór (*Ludzie bezdomni*, *Wierna rzeka*, *Echa leśne* lub *Przedwiośnie*);
 Bolesław Leśmian, Julian Tuwim, Jan Lechoń, Julian Przyboś, Józef Czechowicz, Konstanty Ildefons Gałczyński – wybrane wiersze;
 Jarosław Iwaszkiewicz – wybrane opowiadanie;
 *Bruno Schulz – wybrane opowiadanie;
 Tadeusz Borowski – wybrane opowiadanie;
 Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Różewicz, Czesław Miłosz, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, Ewa Lipska, Adam Zagajewski, Stanisław Barańczak – wybrane wiersze;
 Miron Białoszewski – wybrane utwory
 wybrany dramat dwudziestowieczny z literatury polskiej (np. Stanisława Ignacego Witkiewicza, Sławomira Mrożka lub Tadeusza Różewicza);
 wybrana powieść polska z XX lub XXI w. (np. Marii Kuncewiczowej *Cudzoziemka*, Zofii Nałkowskiej *Granica*, Józefa Mackiewicza *Droga donikąd*, Stanisława Lema *Solaris*, Juliana Strykowski *Austeria*, Tadeusza Konwickiego *Kronika wypadków miłosnych*);
 wybrana powieść światowa z XX lub XXI w. (np. Franza Kafki *Proces*, Alberta Camusa *Dżuma*, George’a Orwella *Rok 1984*, Isaaca Bashevisa Singera *Sztukmistrz z Lublina*, Gabriela Garcii Marqueza *Sto lat samotności*, Umberto Eco *Imię róży*).

2. Teksty poznawane w całości lub w części (decyzja należy do nauczyciela), przy czym **nie można pominąć utworu oznaczonego gwiazdką:**

wybór mitów;
Dzieje Tristana i Izoldy;
 Miguel Cervantes *Don Kichot*;
 Jan Chryzostom Pasek *Pamiętniki*;
 Ignacy Krasicki – wybrana satyra lub *Monachomachia*;
 Adam Mickiewicz *Dziady część IV*;
 Juliusz Słowacki *Kordian*;
 Witold Gombrowicz **Ferdydurke*;
 Irit Amiel – wybrane opowiadanie z tomu *Osmaleni* lub Hanna Krall *Zdążyć przed Panem Bogiem*;
 Gustaw Herling-Grudziński *Inny świat*;
 Ryszard Kapuściński *Podróże z Herodotem*.

3. Inne:

wybrane filmy z twórczości polskich reżyserów (np. Krzysztofa Kieślowskiego, Andrzeja Munka, Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego);
 homilia Jana Pawła II wygłoszona 2 czerwca 1979 roku w Warszawie na Placu Zwycięstwa (Piłsudskiego) – nagranie telewizyjne.

WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI PODSTAWOWE

Na ocenę **dostateczna** uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto potrafi:

- wskazać podstawowe cechy gatunków;
- rozpoznać najważniejsze środki stylistyczne w utworach literackich omawianych epok;
- powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi;
- wskazać podstawowe związki omawianych epok z wcześniejszymi;
- opisać podstawowe motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów oraz innych tekstów kultury;
- scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów oraz innych tekstów kultury;
- scharakteryzować wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach, odwołując się do omówionych utworów oraz innych tekstów kultury;
- określić tematykę i problematykę omówionych utworów;
- prezentować na lekcji zagadnienia wcześniej przygotowane w domu.

Ponadto uczeń:

- podejmuje próby aktywnego udziału w lekcji;
- nadrabia zaległości;
- stara się pracować systematycznie;
- prowadzi zeszyt przedmiotowy.

WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI ROZSZERZAJĄCE

Na ocenę **dobra** uczeń potrafi to, co na oceny niższe, a ponadto potrafi:

- porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich oraz innych tekstów kultury;
- przedstawić koncepcję artysty i zadania sztuki w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich oraz innych tekstów kultury;
- wskazać główne cechy prądów umysłowych i artystycznych;
- scharakteryzować podstawowe prądy artystyczne i umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok, odwołując się do omówionych utworów literackich oraz innych tekstów kultury;
- dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego;
- zająć stanowisko w dyskusji;
- starać się formułować wnioski, uogólnienia i argumenty, prezentując swój punkt widzenia;
- ocenić bohaterów literackich oraz bohaterów innych tekstów kultury w kontekście epoki, zwracając uwagę na ich komplikację psychologiczną i uwikłania w problemy moralne, społeczne;
- starać się komponować dłuższe wypowiedzi w sposób uporządkowany;
- wypowiadać się poprawnie pod względem językowym.

Ponadto uczeń:

- uzyskuje oceny częściowe świadczące o systematycznej pracy;
- pisze i oddaje prace domowe, jest obecny na sprawdzianach;
- stara się uczestniczyć w zajęciach;
- systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI DOPEŁNIAJĄCE

Na ocenę **bardzo dobra** uczeń potrafi to, co na oceny niższe, a ponadto potrafi:

- wskazać podstawowe związki literatury z wydarzeniami historycznymi oraz kulturą i sztuką danej epoki;
- wymienić głównych twórców kultury i ich dzieła w omawianych epokach;

- wskazać charakterystyczne cechy językowe w tekstach literackich omawianych epok;
- wyjaśnić funkcje najważniejszych motywów i symboli w poznanych utworach literackich oraz innych tekstach kultury;
- formułować wnioski płynące z porównania kształtu artystycznego tekstów literackich;
- dokonać analizy i interpretacji tekstu literackiego oraz innych tekstów kultury, posługując się adekwatną terminologią i rozpoznając przenośne znaczenia dzieła (metaforyczne, alegoryczne, paraboliczne);
- wykazać się kulturą dyskusji, biorąc aktywny udział w lekcjach;
- dokonać ogólnej syntezy twórczości literackiej (epoki, autora, prądu).

Ponadto uczeń:

- pisze wszystkie prace domowe i klasowe;
- uzyskuje dobre i bardzo dobre oceny częściowe;
- prowadzi starannie zeszyt przedmiotowy;
- uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły i miasta.

WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI TWÓRCZE

Na ocenę **celującą** uczeń potrafi to, co na oceny niższe, a ponadto potrafi:

- rozpoznać najważniejsze nawiązania do tradycji we współczesnym utworze literackim lub innym tekście kultury;
- samodzielnie sformułować sądy i je umotywować;

Ponadto uczeń:

- jest zainteresowany przedmiotem w sposób wykraczający poza program, sięga do dodatkowych tekstów literackich lub publikacji naukowych;
- pracuje nad doskonaleniem swojego warsztatu pracy, wykonuje dodatkowe zadania;
- aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły i miasta.

Kraków, 10 września 2020 r.